

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, om "Jeremie" (Joint Resources for Micro to Medium Enterprises – Gemensamma europeiska resurser för mikroföretag samt små och medelstora företag)

(2006/C 110/08)

Den 20 december 2005 bad kommissionär Margot Wallström på kommissionens vägnar Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om *Jeremie* (Joint Resources for Micro to Medium Enterprises).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 24 februari 2006. Föredragande var **Antonio Pezzini**.

Vid sin 425:e plenarsession den 15 mars 2006 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 142 röster för, 1 röst emot och 2 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ställer sig positiv till och tar med intresse emot det kommissionsdokument i vilket programmet Jeremie ⁽¹⁾ (Joint Resources for Micro to Medium Enterprises – Gemensamma europeiska resurser för mikroföretag samt små och medelstora företag) presenteras.

1.1.1 EESK vill tacka Danuta Hübner, kommissionsledamot med ansvar för regionalpolitik, och avdelningarna inom GD REGIO och Europeiska investeringsfonden (EIF) för deras engagemang vid utvecklingen av detta känsliga program och för stödet till kommitténs arbete.

1.1.2 EESK har alltid gett sitt stöd till kommissionsinitiativ som syftar till att underlätta tillgången till krediter för små och medelstora företag samt mikroföretag. Vår fasta övertygelse, att kreditillgången ständigt har varit en svag punkt för småföretagen delas även av Europaparlamentet.

1.1.3 Att stärka småföretagen är en viktig faktor i Lissabonstrategin, eftersom den hänger samman med innovation, skapar en stabil sysselsättning och bidrar till arbetskraftens fortbildning.

1.1.4 I ett flertal yttranden, särskilt i dem som antagits sedan 1982 ⁽²⁾, har EESK lyft fram de insatser som kommissionen, och framför allt GD XXIII ⁽³⁾, har gjort för att hjälpa företagen att förbättra kontakterna med kreditsystemen och i synnerhet bankerna.

⁽¹⁾ Jeremie: Ett gemensamt initiativ från GD Regionalpolitik och Europeiska investeringsbanken (EIB) som syftar till att underlätta tillgången till finansiering för utvecklingen av små och medelstora företag samt mikroföretag i regionerna (dok. 2 av den 21 november 2005). Programmet presenterades inom ramen för konferensen om finansieringen av tillväxten och sammanhållningen i ett utvidgat EU, som hölls i Bryssel den 24 november 2005.

⁽²⁾ 1982: Europeiska året för småföretag och hantverk.

⁽³⁾ I anslutning till de problem som uppstod 1982 inrättade kommissionen en arbetsgrupp under ledning av kommissionär Edith Cresson i syfte att anpassa EU-politiken till de små och medelstora företagens villkor. Under andra hälften av 1980-talet blev denna arbetsgrupp GD XXIII.

1.1.5 EESK har även framhållit att det är viktigt att i stor omfattning involvera arbetsmarknadsparterna i företagsrelaterade frågor, framför allt i de frågor som rör krediter, eftersom de har stor betydelse för välfärden och samhällsutvecklingen.

1.2 Under hela 1990-talet försökte GD XXIII ⁽⁴⁾ ta itu med kreditproblemen, och man bedrev ett nära samarbete med olika organisationer som företrädde hantverkssektorn och de små och medelstora företagen. De olika europeiska konferenserna om hantverkssektorn och små och medelstora företag ⁽⁵⁾ och de många förberedande sammanträdena (i genomsnitt tio sammanträden före varje konferens där hundratals småföretagare medverkade) gav bland annat följande resultat:

- Europeiska investeringsbankens (EIB) insatser i form av investeringar till förmån för små och medelstora företag fullbordades.
- Nödvändiga förutsättningar skapades för att inrätta Europeiska investeringsfonden (EIF) ⁽⁶⁾, vars verksamhet för närvarande ger hantverkssektorn och de små och medelstora företagen ett viktigt stöd.
- Lagstiftningen avseende betalningsfrister utarbetades.
- Europeiska rådet inledde vid ett extra möte i Luxemburg initiativ för att stödja och sätta fart på sysselsättningen i EU, bland annat genom krediter särskilt avsedda för de små och medelstora företagen ⁽⁷⁾.
- Kommissionen kunde, i direkt samarbete med EIB och EIF, lansera programmet "Initiativ för tillväxt och sysselsättning (1998–2000)" som byggde på de insatser som beslutats i Luxemburg.

⁽⁴⁾ Nuvarande generaldirektoratet för näringsliv.

⁽⁵⁾ I Avignon 1990, Berlin 1994 och Milano 1997.

⁽⁶⁾ Se fotnot 28.

⁽⁷⁾ Vid ett extra möte i Europeiska rådet i Luxemburg, som utlysts med sysselsättningen som enda punkt på dagordningen, introducerades den 20–21 november 1997 bland annat tre konkreta initiativ för att hjälpa företagen att behålla konkurrenskraften på marknaderna. I samband med mötet ombads kommissionen att lägga fram förslag för att stärka näringslivet och öka sysselsättningen. De tre konkreta initiativen var: ETF Start, JEV (Joint European Venture) samt SMF-garantin för små och medelstora företag.

- Det utarbetades fleråriga program för företag och företaganda, framför allt med inriktning på de små och medelstora företagen, och särskild tyngdpunkt lades vid krediter. En fjärdedel av dessa program (2001–2005), som förlängts till och med 2006, antogs den 20 december 2000.
- Grunderna lades för ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation⁽⁸⁾ med särskild inriktning på små och medelstora företag och med en tydlig målsättning.
- De små och medelstora företagen erinrades om att det är nödvändigt att skapa inbördes nätverk för att kunna dra nytta av stordriftsfördelar, få ett större genomslag på marknaden och uppnå den kritiska massa som krävs med hänsyn till innovationsprocessen och för att få ökad makt gentemot finansinstitutionerna. När det gäller nätverk finns det fortfarande mycket kvar att göra.

1.2.1 Med utgångspunkt i ovannämnda erfarenheter anser EESK att det vore lämpligt att bland annat med sikte på den nya programplaneringsperioden 2007–2013 och Lissabonstrategins mål grundligt informera om de nya programmen, framför allt om dem som riktas till mikroföretag och små företag. Informationen kan ske i form av möten i medlemsstaterna med företrädare för arbetsmarknadens parter och det civila samhället.

1.2.2 Trots de insatser som gjorts och de åtgärder som planerats under de senaste tjugo åren saknar många regioner i EU-25, framför allt de mest eftersatta, ett projekt som gör det möjligt att samordna och förbättra det stora antal kreditinstrument som redan nu finns.

1.2.2.1 Närmare fyra miljoner företag, det vill säga 20 % av alla företag, anser att tillgången till finansiering är ett allvarligt hinder för deras tillväxt⁽⁹⁾.

1.2.2.2 Endast några tiotusental företag har kunnat utnyttja gemenskapens finansieringsinstrument⁽¹⁰⁾. Skillnaden är alltså stor mellan hur problemet presenteras och vilka resultat som uppnåtts. Därför bör man diskutera vilka konkreta möjligheter det finns att ingripa via system som kan öka finansinstitutionernas deltagande och förbättra resultaten.

1.2.2.3 EESK är medveten om att det krävs större ansträngningar för att förbättra informationen om vilka kreditmöjligheter kommissionen, EIB, EIF, EBRD (Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling) och de nationella eller lokala och regionala myndigheterna kan erbjuda. Mikroföretagen och de små och medelstora företagen står i själva verket mycket ofta utanför informationskanalerna, något som de i vissa fall själva bär ansvaret för.

⁽⁸⁾ Se KOM(2005) 121 slutlig.

⁽⁹⁾ Samrådsdokument om gemenskapsprogrammet för främjande av entreprenörsanda och företagens konkurrenskraft (2006–2011), GD Näringsliv, 2004, punkt 46. http://europa.eu.int/yourvoice/consultations/index_en.htm#open.

⁽¹⁰⁾ Samma dokument, punkt 118 (se fotnot 9).

1.3 Initiativet Jeremie skulle alltså kunna föreslås som ett intelligent instrument för samordning och effektivisering av redan existerande möjligheter.

1.3.1 Jeremie ingår i gemenskapens strategiska riktlinjer för en sammanhållningspolitik till stöd för tillväxt och sysselsättning. Kommitténs ståndpunkt i frågan kan sammanfattas enligt följande:

- Det är nödvändigt att ge stöd till andra instrument än bidrag, såsom lån, skuldfinansiering mot säkerhet i form av efterställda lån, konvertibla instrument (blandad skuld) och riskkapital (t.ex. såddkapital).
- Bidragen bör användas för att bygga upp och upprätthålla infrastruktur som underlättar tillgången till finansiering (t.ex. kontor för tekniköverföring, företagskuvöser, nätverk av s.k. företagsänglar, program för investeringsberedskap osv.).
- Även garantisystem och system för ömsesidiga garantier, i synnerhet för att underlätta tillgången till mikrokrediter för små och medelstora företag, bör främjas. I detta sammanhang skulle EIB och EIF⁽¹¹⁾ kunna komma med ett värdefullt bidrag.
- Insatser som riktas till särskilda grupper, såsom unga eller kvinnliga företagare eller missgynnade grupper, t.ex. etniska minoriteter, är av stor betydelse.
- Det är särskilt viktigt att samarbeta nära med EIF med tanke på den expertis som den under loppet av flera år har utvecklat, för att kunna ge de små och medelstora företagen det stöd som de behöver och samtidigt utveckla den europeiska riskkapitalmarknaden.
- Man bör stödja och stärka värdepapperisering⁽¹²⁾ i syfte att öka kreditföretagens kreditkapacitet.

1.3.2 Kommittén vill understryka vikten av att kommissionen stöder initiativet Jeremie inte bara utåt utan också genom en intern samordning mellan de avdelningar som handhar åtgärder för att främja mikroföretag och små och medelstora företag genom att skapa en kontaktpunkt för Jeremie avsedd att fungera som enhet för samordning och information om olika insatser i syfte att optimera resultaten.

1.3.3 Kommissionen skulle vartannat år kunna lägga fram en rapport till Europaparlamentet, rådet, Regionkommittén och även till Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om hur programmet fortlöper och om dess genomslag, så att denna viktiga erfarenhet kan utsträckas till andra sektorer.

⁽¹¹⁾ Se fotnot 29.

⁽¹²⁾ Värdepapperisering gör det möjligt att överlåta en del av riskkapitalet till tredje part och utvidgar därmed möjligheterna att bevilja små och medelstora företag kredit. Se även fotnot 56.

1.3.4 Kommittén rekommenderar att man till fullo säkerställer respekten för principerna om kostnadseffektivitet, effektivitet och öppenhet i upphandlings- och urvalsförfaranden, förvaltningen av regionala värdepappersfonder samt ackreditering av finansiella intermediärer med ansvar för projektförvaltning. Man bör särskilt säkerställa fullständig tillämpning av gemenskapslagstiftningen på området – även när det gäller exklusiva rättigheter – samt möjligheter till sanktioner, avveckling av ineffektiva värdepappersfonder och översyn av förteckningen över ackrediterade finansiella intermediärer.

2. Bakgrund

2.1 EESK har flera gånger påpekat den inte bara ekonomiska utan också sociala roll som småföretagen spelar i medlemsstaterna. Dessa ståndpunkter har framförts i olika yttranden från 1992 ⁽¹³⁾, 1997 ⁽¹⁴⁾, 2001 ⁽¹⁵⁾ och 2003 ⁽¹⁶⁾ samt yttranden om Europeiska stadgan för småföretagen ⁽¹⁷⁾.

2.1.1 Mikroföretagen och småföretagen spelar en grundläggande roll i den europeiska ekonomin. De är cirka 25 miljoner, utgör 99 % av alla företag och sysselsätter cirka 95 miljoner personer, vilket utgör 55 % av samtliga arbetstillfällen inom den privata sektorn ⁽¹⁸⁾.

2.1.2 Dessa siffror visar på småföretagens betydelse för Lissabonstrategin och behovet av att upprätta ett starkt partnerskap med företrädarna för arbetsmarknadsparterna för att kunna skapa nya samarbetsformer ⁽¹⁹⁾ som syftar till ett konkret genomförande av de sociala och ekonomiska värderingar som gör Europa till en social marknadsekonomi ⁽²⁰⁾.

2.1.3 De största problemen i samband med etablering och utveckling av mikroföretag och småföretag är, ordnade efter betydelse, följande:

- Finansiella och kreditrelaterade aspekter.
- Osmidig och kostsam byråkrati.
- Arbetsmarknadsrelaterade aspekter (att utforma yrkesprofiler och förstärka yrkesutbildningen, vilket är nödvändigt för arbetskraftens möjlighet att anpassa sig och för att utvidga företagens verksamhetsområde och sysselsättningsmöjligheterna).

2.1.4 Möjligheten att få kredit utgör således den första förutsättningen för företagsetablering och är en nödvändig premis

⁽¹³⁾ "Små och medelstora företag och hantverkssektorn", EGT C 332, 16.12.1992.

⁽¹⁴⁾ "Hantverkssektorn och småföretagen", EGT C 156, 26.5.1997.

⁽¹⁵⁾ EGT C 221, 7.8.2001.

⁽¹⁶⁾ "Mikroföretagens och småföretagens roll i EU:s ekonomi och produktionsstruktur", EGT C 220, 16.9.2003.

⁽¹⁷⁾ EGT C 48, 21.2.2002.

⁽¹⁸⁾ Observatory of European SMEs, 2003/7, EU-25.

⁽¹⁹⁾ Jfr exempelvis erfarenheterna av de bilaterala organ som är vanliga i Italien och andra europeiska länder.

⁽²⁰⁾ Se EESK:s yttrande "Partnerskap för genomförande av strukturfonderna", EUT C 10, 14.1.2004, s. 21.

för mikroföretagens och småföretagens utvecklingsmöjligheter. Där slår effekterna av kreditgivningssystemets åtstramning hårdast och leder till uppenbara svårigheter i jämförelse med de stora företagen.

2.1.5 Det är bara genom direkt kontakt med företaget och dess problem samt kännedomen inom företaget om i synnerhet de lokala kreditmöjligheterna som krediternas positiva effekter kan utnyttjas. På så vis motverkas en alltför rigid finansieringsstruktur och en ökad risk, särskilt med tanke på utvecklingen av Basel-avtalet. Företaget måste alltså själv finna sin finansiella balans och nödvändiga instrument.

2.1.6 En viktig roll spelar här självfinansiering, även om det är sällsynt att ett småföretag själv kan genomföra en egen investeringsplan på detta vis. I 90 % av fallen behöver man hjälpa företagen att

- välja rätt finansiering genom information och rådgivning om möjliga alternativ (riskkapital, räntebärande skulder och finansiering före börsintroduktion),

- finna de rätta finansiella instrumenten och kanalerna.

2.1.7 Av dessa är riskkapitalet ett instrument som småföretagare ofta ser på med mistänksamhet. Traditionellt riskkapital finns tillgängligt för endast 5–6 % av mikroföretagen ⁽²¹⁾ och småföretagen ⁽²²⁾ (varav cirka 90 procent är enmansföretag eller enkla bolag). För att förhindra att användningen av detta instrument förblir marginell måste man ta fram nya former av riskkapital som kan utnyttjas även av enkla bolag.

2.1.8 De åtgärder som behöver prioriteras för att överbrygga gapet mellan kreditgivningssektorn och mikro-/småföretagen kan sammanfattas i följande punkter:

- Det krävs högre kvalitet på de tjänster som creditsystemen erbjuder.

- Man bör främja ökat deltagande i företagets verksamhet från kreditföretagens sida genom rådgivning så att insynen ökar och balansräkningar publiceras. Det är främst de mindre företagen som behöver denna hjälp, både när det gäller att bilda aktiebolag dvs. förberedelser för att utnyttja riskkapital eller, för vissa, hjälp att noteras på "särskilt avsedda" börslistor ⁽²³⁾.

⁽²¹⁾ Det finns 23 miljoner i EU-25 enligt Observatory of European SMEs 2005.

⁽²²⁾ 1,8 miljoner enligt Observatory of European SMEs 2005.

⁽²³⁾ I Italien kallas listan för små och medelstora företag STAR.

- Man bör sänka de krav på garanterade tillgångar som ställs för långivning. Detta innebär att man bör stimulera användningen av olika finanstekniska instrument. Som ett framgångsrikt exempel kan nämnas modellen med "lånekonsortier" som finns i flera europeiska stater. Trots att det fortfarande handlar om en bankkredit är detta en modell som bör uppmuntras och utvecklas, och i samband med detta skulle stöd från Jeremie vara mycket betydelsefullt.
- Skapa högre grad av överensstämmelse vad gäller kapitalkostnader med de villkor som gäller för europeiska storföretag ⁽²⁴⁾.

2.1.9 De analyser och utvärderingar av behov och möjligheter som kommer att ingå i Jeremies första skede bör genomföras i enskilda regioner i EU med konkret deltagande från berörda ekonomiska och sociala aktörer inom ramen för ett effektivt och ansvarstagande partnerskap.

2.2 Den regionala dimensionen

2.2.1 Det problem med kreditgivningen som beskrivs ovan uppträder i olika hög grad beroende på ekonomins och marknadens utvecklingsnivå. I konvergensregionerna ⁽²⁵⁾, som har det största behovet av finansiella instrument för att kunna utveckla företagandet och därmed sysselsättningen, är det dock svårare att få tillgång till krediter, och räntesatserna är här högre än i de utvecklade regionerna ⁽²⁶⁾.

2.2.2 Medlen från Europeiska investeringsbanken, som i tur och ordning ⁽²⁷⁾ beviljas förtroendebanker för att sedan delas upp och mot rörlig men begränsad ränta ⁽²⁸⁾ delas ut till de små och medelstora företagen, används framför allt av banker verksamma i utvecklade regioner, där konkurrensen mellan bankerna är större och lån från EIB används för att bibehålla och binda kunder.

2.2.3 Eftersom bankerna och framför allt kreditföreningarna eller "folkbankerna" är få till antalet i de mindre gynnade regionerna, är konkurrensen mellan bankerna liten, och man bryr sig inte heller särskilt mycket om "små" aktörer. De intressanta instrument som tillhandahålls av EIB används alltså sällan i sådana regioner.

⁽²⁴⁾ Undvika korsförsäljning.

⁽²⁵⁾ I EU-25 finns det 254 NUTS II-regioner. Bland dessa ligger inkomstnivån i cirka 100 konvergensregioner under 75 % av genomsnittet i gemenskapen.

⁽²⁶⁾ I de mindre gynnade regionerna ligger räntesatserna i genomsnitt tre procentenheter högre än i de utvecklade regionerna (Källa: Artigiancassa, Italien).

⁽²⁷⁾ Det handlar i allmänhet om belopp på mellan 30 och 50 miljoner euro som kan förnyas.

⁽²⁸⁾ I allmänhet en procentenhet över sexmånaders Euribor.

2.2.4 Om man alltså inte gör något för att vända denna trend – också med de instrument med vilka Jeremie kan komplettera de traditionella stöden från EIB och EIF ⁽²⁹⁾ – är de mindre gynnade regionerna kort sagt dömda till fortsatt långvarig fattigdom.

2.2.5 För att underlätta kreditgivningen, framför allt i konvergensregionerna, skulle man med Jeremie kunna organisera en kontaktpunkt vid EIF med uppgift att tillhandahålla garantiinstrument som säkerhet för kommersiella krediter som ges av banker, lånekonsortier och andra organ som är verksamma framför allt i de mindre gynnade regionerna.

2.3 Kreditgivningens sociala dimension och finansieringsteknik

2.3.1 Det faktum att mikroföretag, småföretag och medelstora företag har svårt att få krediter visar att det finns ett antal marknadsmisslyckanden:

- De finansiella institutionerna har ett ansvar för förvaltningen inför sina respektive styrelser: Det säger sig självt att dessa ofta tvekar att bevilja lån till små, föga kända företag med obefintliga eller rudimentära räkenskaper och med en potentiell risk för att lånet inte kan betalas tillbaka.
- Banktjänstemännen är mycket ofta inte insatta i "affärsrisken" och känner sig tryggare när det finns reala säkerheter (fastigheter eller borgensåtaganden från släktingar eller tredjeman). Borgensåtaganden är en mycket vanlig, ja till och med alltför vanlig, form av säkerhet, framför allt i samband med lån till kvinnliga företagare och ungdomar.
- En uppdelning av den sammanlagda kreditvolymen mellan ett mycket stort antal små företagare kostar för bankerna, i form av personal och administration, mycket mer än förvaltningen av färre krediter till betydligt högre belopp som beviljas ett begränsat antal stora och kända företagare med betydande fastighetsinnehav.
- Konkurrensen mellan de finansiella institutionerna, som gör det möjligt att fastställa de bästa erbjudandena på marknaden, är stark i de rika regionerna men svag i konvergensregionerna, dvs. just där det borde finnas ett bredare utbud med lägre räntesatser för att tillgodose behoven hos de lokala företagarna som ofta är små och svaga.

⁽²⁹⁾ EIF, Europeiska investeringsfonden, grundades 1994 och har två mål: 1) att stödja de europeiska nätverken; 2) att underlätta tillgången till krediter för små och medelstora företag. Aktieägarna i EIF är: EIB, Europeiska kommissionen och en mängd europeiska banker. Det är framför allt på senare år som EIF:s åtgärder präglats av stöd till mikro- och småföretag (se även t.ex. SMF-garantifaciliteten som tillsammans med JEV-programmet och ETF-startanordningen inrättades av Europeiska rådet i Luxemburg 1997).

2.3.2 Det handlar alltså om sådana åtgärder mot marknadsmisslyckanden som

- är förenliga med de statliga stöden,
- kan användas med finansieringsteknik, med hjälp av medel från de fleråriga program som förvaltas av EIF ⁽³⁰⁾,
- redan ingår i CIP (ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation),
- ingår i strukturfonderna,
- på det hela taget skall samordnas genom Jeremie.

2.3.3 Vid Europeiska rådets möte i mars 2005 lanserades Lissabonstrategin på nytt, och regeringarna och de ekonomiska och sociala partnererna uppmanades att vidta åtgärder inom tre prioriterade områden, nämligen:

- Att göra kunskapen och innovationen till en drivkraft för hållbar tillväxt.
- Att göra EU till ett attraktivt område för investeringar och arbete.
- Att öka sysselsättningen och företagargandan för att förbättra sammanhållningen.

2.3.4 Medlemsstaternas utgifter för att bibehålla befintliga arbetstillfällen och skapa nya är ibland stora men berättigas av de sociala resultat som de ger ⁽³¹⁾. Om man gav ett allmänt lån på 20 000 euro till hälften av alla små och medelstora företag i EU-25, dvs. till cirka 12 miljoner företag, skulle den förväntade förlusten till följd av att vissa företag inte kan betala tillbaka lånet ⁽³²⁾ inte bli större än 6,5 miljarder euro, dvs. 0,07 % av EU-25:s BNP. Allmän kreditgivning skulle dock göra det möjligt för de flesta företagen att befästa sin ställning och utarbeta nya processer och produkter.

2.3.5 Om lånet förmedlas av ett lånekonsortium, som kan ta på sig 50 % av risken för obestånd, delar konsortiet och banken lika på förlusten (50-50).

2.3.6 Om krediternas sociala funktion erkänns kan man utarbeta de finansieringstekniska verktyg som krävs med hjälp av offentliga medel, gemenskapsmedel och solidaritetsfonder hos lånekonsortierna som företagen själva betalat till, antingen i samband med anslutningen till konsortiet eller i form av ett påslag på bankräntan ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ EIF förvaltar för närvarande tre projekt: 1) starthjälp till nya företag, 2) ETF-startfacilitet (europeisk finansieringsordning för teknik), bidrag till bolagsfonder, mezzanineinvesteringar, 3) garantier för små och medelstora företag (lånegarantier, mikrokrediter, eget kapital, värdepapperisering).

⁽³¹⁾ *Sviluppo Italia*, dvs. den instans som på uppdrag av den italienska staten ägnar sig åt att skapa nya arbetstillfällen i södra Italien har räknat ut att skapandet av ett arbetstillfälle i genomsnitt kostar 40 000 euro.

⁽³²⁾ I genomsnitt är det mindre än 3 % av lånen till mikro- och småföretagen som inte betalas tillbaka för att företagen hamnat på obestånd.

⁽³³⁾ I allmänhet 0,50 %.

2.4 *Lånekonsortiernas funktion, finansieringsteknik och Jeremie*

2.4.1 För att det stora antal små lån skall kunna beviljas som företag i startfasen och mikro- och småföretagen behöver måste

- det finnas medel tillgängliga på kapitalmarknaden till ett rimligt pris,
- kreditinstitutet vara organiserat på ett sådant sätt att det finns närvarande och har en spridning över ett helt territorium med kontor nära företagen,
- banktjänstemännen bry sig om de "små" aktörernas behov,
- det finnas en möjlighet att dela riskerna med andra partner (finansieringsteknik),
- det finnas en möjlighet att hålla förvaltningskostnaderna nere så att utlåningsräntan kan sänkas.

2.4.2 En del av de problem som beskrivs ovan kan lösas med instrument som redan finns men som borde användas bättre och mer:

- EIB-medel har i de fall där de satts in visat sig vara ett ytterst användbart instrument för att göra det lättare för mikro- och småföretagen att erhålla krediter. De banker som begärt att få bli ombud för EIB har i tur och ordning erhållit lån till en förmånlig ränta ⁽³⁴⁾. Den minskade *spread* som bankerna får tillämpa (115 procentpunkter) har lett till att bara de banker som är verksamma i rika regioner, där konkurrensen är stark, har använt denna form av finansiering, som är till gagn för företagen men föga lönsam för bankerna. I konvergensregionerna har detta inte inträffat, vilket bekräftar principen att de fattiga områdena har sämre utvecklingsmöjligheter än de rika.
- Systemet med kreditföreningar är mer utbrett i ekonomiskt högutvecklade regioner. Detta är också ett allvarligt hinder för kreditgivningen i de eftersatta regionerna. Med Jeremie skulle man kunna bidra till att utforma, stödja och ge spridning åt kreditformer som grundar sig på finansieringstekniska instrument och där arbetsmarknadsorganisationerna involveras, i de regioner där utbildningsåtgärder och kredit-systemet ligger till grund för utvecklingen.

⁽³⁴⁾ I genomsnitt 15 räntepunkter under sexmånaders Euribor, med en skyldighet att bevilja lånet till företagen till en ränta som i genomsnitt inte överstiger 100 räntepunkter (en procent) över sexmånaders Euribor.

- För att få bankerna att bry sig om "små" aktörer är det mycket viktigt att man stöder ansträngningar från arbetsmarknadsorganisationerna, framför allt från dem som är involverade i den sociala dialogen, eftersom de bidrar till att ge de mindre gynnade regionerna de positiva erfarenheter som de rikare ofta redan har. Också i samband med detta slags åtgärder kan Jeremie fungera som en aktiv partner.
- Lånekonsortierna är ett viktigt inslag i de länder där de finns, både på grund av de finansieringstekniska lösningar som de erbjuder och för att de bidrar till att öka insikten om kreditgivningens sociala funktion, vilket i sin tur bidrar till att göra Europa till en social marknadsekonomi med sysselsättningen som hörnsten⁽³⁵⁾. Om man med Jeremie lyckas rationalisera och utöka EU:s hjälp via EIB:s och EIF:s verksamhet, kommer många av de företag att kunna räddas som varje år tvingas lägga ned verksamheten (20 %).
- Genom sina riskbedömningar och genom att ta på sig 50 % av insolvensrisken för de krediter som beviljas bidrar lånekonsortierna konkret till att minska bankernas börda, den sammanlagda risken och därmed utlåningsräntan⁽³⁶⁾.

2.5 Multiplikatorns roll i kreditförvaltningen och Jeremies funktion

2.5.1 Multiplikatorn har framför allt på senare år blivit ett instrument som undersöks och används både av lånekonsortier och banker för att utöka möjligheterna till kreditgivning⁽³⁷⁾. En systematisk analys av insolvenssituationen, framför allt i konvergensregionerna, gör det möjligt att anpassa multiplikatorn till den lokala situationen. Andelen lån som inte kan betalas tillbaka ökar naturligtvis i de mindre gynnade regionerna, där de uppgår till 10 %. I de rikare regionerna ligger siffran – som fortfarande gäller mikro- och småföretag – kvar på runt 2,5 %.

2.5.2 Just i konvergensregionerna kan potentialen i Jeremie utvecklas genom att lånekonsortier erhåller borgensåtaganden och värdepapperisering främjas, så att man kan öka möjligheterna till kreditgivning och kompensera det faktum att multiplikatorn är svag.

⁽³⁵⁾ Studier som utförts av observationscentrumet för företag visar att "dödligheten" bland företagen ligger på runt 20 % per år och att kreditproblem är den vanligaste "dödsorsaken" (förvaltning, expansion, innovationsbehov).

⁽³⁶⁾ I storleksordningen 2 %.

⁽³⁷⁾ Multiplikatorn gör det möjligt att utvidga möjligheterna att bevilja lån i proportion till den förväntade andel av lånen på ett visst territorium som inte kan betalas tillbaka för att företagen hamnat på obestånd och i proportion till den andel garantier som är knutna till lånen. Om det visar sig att andelen lån som inte kan betalas tillbaka inom ett visst område historiskt ligger under 5 % kan man med en fond på 1 miljon euro bevilja lån till fler personer, upp till 20 miljoner euro. Den miljon euro som finns tillgänglig kan användas för att förhindra att företag hamnar på obestånd: 5 % av 20 miljoner, dvs. en miljon. I detta fall uppgår multiplikatorn till 20. Om den garanti som lånekonsortiet ger motsvarar 50 % och banken tar på sig 50 % blir multiplikatorn 40. Med en miljon kan man alltså bevilja lämpligt fördelade lån till ett värde av 40 miljoner euro.

2.6 Jeremie och ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation

2.6.1 I ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (2007–2013)⁽³⁸⁾ sammanställs olika gemenskapsåtgärder och gemenskapsprogram, bland annat följande:

- Åtgärder för att stärka den europeiska industrins konkurrenskraft⁽³⁹⁾ samt det fleråriga programmet för företag och entreprenörskap, speciellt för små och medelstora företag⁽⁴⁰⁾.
- Det finansiella instrumentet för miljön (Life)⁽⁴¹⁾.
- Det fleråriga programmet för uppföljning av åtgärdsplanen eEurope 2005⁽⁴²⁾.
- Det fleråriga gemenskapsprogrammet för att stimulera utveckling och användning av europeiskt digitalt innehåll i globala nät⁽⁴³⁾.
- Allmänna regler för beviljande av gemenskapens finansiella stöd på området för transeuropeiska nät⁽⁴⁴⁾.

— Riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät⁽⁴⁵⁾.

— Det fleråriga programmet "Intelligent energi – Europa"⁽⁴⁶⁾.

2.6.2 Det krävs också en analys av de finansiella instrument som ingår i det 4:e fleråriga programmet (multi-annual programme, "MAP") (2000–2005), som förlängts till den 31 december 2006, med en budget på 531,5 miljoner euro⁽⁴⁷⁾. De skall integreras i programmet för konkurrenskraft och innovation och ingå under Jeremie-strategin.

2.6.2.1 Flerårsprogrammet är upplagt på tre pelare:

1:a pelaren: Politiken för företagsutveckling

2:a pelaren: Nätverket av Euro-Info-Center (EIC)

3:e pelaren: Finansiella instrument

⁽³⁸⁾ KOM(2005) 121 slutlig, 6.4.2005.

⁽³⁹⁾ EGT L 167, 6.7.1996.

⁽⁴⁰⁾ EGT C 333, 29.12.2000, ändrat i EUT L 268, 16.8.2004.

⁽⁴¹⁾ EGT L 192, 28.7.2000, ändrat i EUT L 308, 5.10.2004.

⁽⁴²⁾ Beslut nr. 2256/2003/EG.

⁽⁴³⁾ Beslut nr. 2001/48/EG.

⁽⁴⁴⁾ Förordning nr. 2236/95.

⁽⁴⁵⁾ EGT L 183, 11.7.1997, ändrat i EGT L 200, 30.7.2002.

⁽⁴⁶⁾ EUT L 176, 15.7.2003.

⁽⁴⁷⁾ Jfr INT/261 2005, föredragande: Antonello Pezzini.

2.6.2.2 En analys av hur det fleråriga programmet MAP:s finansieringsinstrument har fungerat avslöjar vilka som har gett bäst resultat och som följaktligen kan integreras i Jeremie-strategin. Dessa instrument utgör den klart största utgiftsposten under 4:e MAP: Under 2003 svarade de exempelvis för 67 % av programmets totalbudget⁽⁴⁸⁾. Resurserna fördelas på följande sätt inom de finansiella instrumenten:

- Småföretagsgarantin⁽⁴⁹⁾: 90 %⁽⁵⁰⁾;
- ETF Start⁽⁵¹⁾: 10 %.

2.6.2.3 Dessa instrument utnyttjades tidigare, 1998–2000, inom programmet för tillväxt- och sysselsättningsinitiativ, vid sidan av andra:

- SCA (Seed Capital Action), under pilotåtgärden CREA (*Capital-Risque pour les Entreprises en phase d'Amorçage*, riskkapital för nyföretagande) inom MAP-programmet 1997–2000.
- JEV (Joint European Venture), som inleddes 1997 och avslutades 29 december 2004⁽⁵²⁾.

2.6.2.4 Ingen av dessa båda åtgärder har emellertid gett några egentliga resultat hittills.

2.6.2.5 Ungefär 178 000 små och medelstora företag hade utnyttjat garantiinstrumentet i slutet av 2003⁽⁵³⁾ (136 000 inom tillväxt- och sysselsättningsprogrammet, 32 000 under kreditgaranti-programmet och 10 000 via mikrokreditprogrammet).

2.6.2.6 Under samma period hade cirka 240 000 små och medelstora företag⁽⁵⁴⁾ utnyttjat ETF Start.

2.6.3 Jeremie skulle således kunna fortsätta att sprida erfarenheter med dessa båda finansieringsinstrument och öka antalet stödmottagare bland de små och mindre företagen, särskilt i konvergensregionerna.

2.6.4 Man skall hålla i minnet att under dessa år har bara 0,81 % av EU:s små och medelstora företag kunnat dra nytta av gemensamma interventioner från GD Näringsliv, GD Ekonomi och finans och EIF.

2.6.5 Det är emellertid viktigt att Jeremie utforskar nya vägar framåt, inklusive dem som planeras i de nya programmen, och speciellt inom följande områden:

⁽⁴⁸⁾ Se Slutsatser och rekommendationer, fotnot 15.

⁽⁴⁹⁾ SMFG, småföretagsgarantin.

⁽⁵⁰⁾ Källa: EIF:s årsberättelse.

⁽⁵¹⁾ ETF: European Technology Facility, program för nystartade företag.

⁽⁵²⁾ Beslut 593/2004/EG av den 21 juli 2004.

⁽⁵³⁾ Källa: Fjärde EIF-rapporten, första kvartalet 2004.

⁽⁵⁴⁾ Samma källa, tillgång till övergångsfinansiering.

— Småföretagsgarantin, en ömsesidig garantimodell, som redan diskuterats i samband med kreditkonsortier.

— "Mezzanine"-kredit⁽⁵⁵⁾ via småföretagsgarantin. Detta har stor betydelse för företagen eftersom de inte behöver överföra en del av kapitalet, och detta kan vara värdefullt när företaget överläts.

— Värdepapperisering av bankernas riskfonder⁽⁵⁶⁾ och kreditkonsortier.

— Inrättande av program för investmentbolag på småföretagsområdet enligt mönster från USA 1958, som erbjöd portföljförvaltning och långsiktiga krediter. De fungerar kommersiellt på basis av en licens från Small Business Administration.

2.6.6 Kommittén är emellertid övertygad om att ett stort problem i samband med dessa satsningar är information och utbildning. Lösningen bör innefatta medverkan av finansinstitutionerna och organisationer som företräder arbetsgivare och arbetstagare, och den måste vara präglad av principerna om företagens sociala ansvarstagande och kreditgivningens sociala syfte.

2.7 Jeremie och upphandlings- och ackrediteringsförfarandena

2.7.1 Kommittén anser att det är centralt att gemenskapslagstiftningen om offentlig upphandling av tjänster följs till punkt och pricka för att Jeremie-initiativet skall bli en framgång.

2.7.2 I alla händelser måste kommissionens Jeremie-avdelning och/eller EIF garantera att upphandlingsförfarandena genomförs enligt principerna om sparsamhet, effektivitet, opartiskhet, lika behandling och insyn. Avtalsdokumenten, som utarbetats i förväg av kommissionen, måste särskilt innehålla följande kriterier för att godkänna företag eller konsortier som vill delta:

— Framgångsrika resultat från de berörda verksamheterna under minst fem år.

⁽⁵⁵⁾ Mezzaninekredit bygger mer på de mottagande företagens förväntade cash flow än på reella garantier. Den kan fungera på två olika sätt: 1) andrahandslån (lån till fast eller indexkopplad ränta, 2) *equity kicker* (långgivaren/investeraren blir berättigad till en procentandel av det höjda värdet på den egendom som lånet avser). Mezzaninefinansiering löper mellan 4 och 8 år.

⁽⁵⁶⁾ Värdepapperisering av en skuld tillgår så att en del av eller hela det belopp som ett företag är skyldigt ett kreditkonsortium (eller en bank) överläts till specialiserade finansinstitut för att särskilt kreditkonsortierna skall kunna höja de kreditgarantier som de kan erbjuda företag.

- Att CEN:s tekniska standarder respekteras för de tjänster som erbjuds.
- Att man har den teknisk-professionella och ekonomisk-finansiella kapacitet som krävs, mätt enligt objektiva, icke-diskriminerande kriterier.

2.7.2.1 Om överenskommelser nås om de operativa programmen för *holding fund* (2007–2015) måste det finnas föreskrifter om sanktioner, återkallande av licenser och avregistrering av en sådan fond på grundval av bristande effektivitet, oegentligheter eller allvarlig underlåtelse att uppfylla åtaganden. Ledningen bör granskas med två års mellanrum, med stöd av de regionala arbetsmarknadsparterna och med öppna förfaranden för publicering av rapporter, som bör skickas till de nationella centralmyndigheterna, Europaparlamentet, EESK och Regionkommittén.

2.7.3 Finansföretag eller konsortier som registrerats i en annan medlemsstat eller i ett av de länder som har undertecknat överenskommelsen om offentliga kontrakt i enlighet med bilagan till WTO-avtalet måste vara kvalificerade på samma villkor som tillämpas på nationella deltagare, på basis av dokument som uppfyller lagstiftade krav i de länder som det är fråga om och som utvisar att samtliga krav för kvalificering har uppfyllts.

2.7.4 Dessa villkor bör också gälla för ackrediteringsförfarandena för förmedlande kreditinstitutioner. De måste bli föremål för systematisk uppföljning av prestationsnivån, definierad i samverkan med företrädare för berörda intressegrupper i näringsliv och samhälle, samt för regelbunden översyn av ackrediteringen. I samtliga fall måste en del av de ackrediterade komponenterna ersättas vart tredje år.

Bryssel den 15 mars 2006

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Anne-Marie SIGMUND

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Utkast till kommissionens förordning (EG, Euratom) om ändring av förordning (EG, Euratom) nr 2342/2002 om genomförandebestämmelser för rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget"

SEK(2005) 1240 slutlig

(2006/C 110/09)

Den 12 oktober 2006 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande.

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 24 februari 2006. Föredragande var **Umberto Burani**.

Vid sin 425:e plenarsession den 15 mars 2006 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 146 röster för, 1 röst emot och 1 nedlagd röst:

1. Slutsatser

1.1 EESK lyckönskar kommissionen till ett omfattande och grundligt arbete i syfte att förenkla de administrativa förfarandena. EESK vill emellertid påpeka att det råder en viss **diskrepans mellan det påstående** som görs i början av motiveringsdelen ("detta ... utkast ... innehåller ...de tekniska ändringar som kan införas inom ramen för den nuvarande budgetförordningen") **och den faktiska räckvidden av flera bestämmelser**.

1.1.1 Många av de "tekniska" ändringar som rör kontakterna med företag och allmänhet har en "politisk" betydelse och räckvidd: Den ökade insynen, de förenklade förfarandena, den

förkortade svarstiden, det ökade förtroendet för arbetsmarknadens parter tyder på en utveckling inom den offentliga förvaltningen som är mycket välkommen.

1.2 Å andra sidan kan EESK inte låta bli att **mana till försiktighet**: Samtidigt som man önskar tillmötesgå arbetsmarknadens parter måste det finnas en gräns för flexibiliteten hos dem som förvaltar offentliga medel. **Möjliga förluster** skall stå i proportion till **reella besparingar**, det måste med andra ord göras en, svår men nödvändig, **riskkalkyl**. Det är måhända en mycket impopulär uppgift för förvaltarna, men det är den enda möjliga vägen.